MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SOMALI'DE DEVLET İNŞA SÜRECİNDE TÜRKİYENİN RÖLÜ

Abdullahi Nur Heyle*

ÖZET

1991 yılında SSCB'nin dağılması ile birlikte dünya düzeni değişmeye başlamıştır. Dengelerin değişmesi sonucunda birçok ülkede iç savaşlar baş göstermiştir. 1990'larda Somali'de meydana gelen iç savaşı yakın dünya tarihinin en uzun süren iç savaşlardan biri olmuştur. Uzun süren iç savaş nedeniyle Somali'de devlet düzeni kaybolmuştur. Son zamanlarda Somali yıkılan devlet kurumlarını yeniden inşa etmeye çalışmaktadır. Somali'de yıkılan devlet kurumlarının yeniden faaliyete geçirilmesi için uluslararası desteğe ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye, Somali devletinin yeniden inşa edilmesi için birçok açıdan destek sağlamaktadır. Son 7 yılda Türkiye'nin Somali'ye verdiği çeşitli yardımlar, uluslararası ilişkilerde önemli çalışma konusu olmuştur. Bu çalışmada, Türkiye'nin Somali devlet kurumlarının yeniden faaliyete geçirilmesi için verdiği çabalar anlatılmaya çalışılacaktır.

Giriş

1991 yılında SSCB'nin dağılması ve iki kutuplu dünya sisteminin sona ermesi köklü değişimleri beraberinde getirmiştir. Çift kutuplu sistemin çökmesi, soğuk savaş yılarında, ABD ve SSCB çekişmesinden yardım sağlayan üçüncü dünya ülkelerinde, düzensizlik ve iç savaş hâkim olmaya başlamıştır. Bu iç savaşların en acı örnekleri Balkanlarda ve Afrika'da vuku bulmuştur. Meydana gelen iç karışıklıkların bazıları BM'nin müdahalesiyle sona erdirilmiştir. Ancak Somali'de meydana gelen iç savaş, dünyada en uzun süren iç savaşlardan biri olmuş ve halen çözüm üretilememiştir.1980'ların ilk yılları bazı aşiret militanlarının askeri rejime karşı yaptıkları ayaklanmalar ile başlayan Somali iç savaşı, 1991 yılında şiddetlenmiş ve rejimin yıkılmasına neden olmuştur. Rejimi deviren gruplar ülke yönetimi üzerinde anlaşamamaları sonrasında aralarında yoğun çatışmalar çıkmıştır. Savaşın şiddetlenmesi ve insani şartların kötüleşmesi sonucunda, BM Somali'ye müdahale edilmesini kararlaştırdı. BM ve ABD tarafından yapılan askeri müdahale savaşı durdurma konusunda başarılı olamamıştır. Otuz yıla yakın gerek uluslararası toplumdan

* Yüksel Lisans Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Uluslararası Politik Ekonomi Anabilim Dalı abdullahinurheyle@gmail.com

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
gerekse Somali içinden gelen çabalar ülkenin siyasal istikrara kavuşması için yeterli olamamıştır.

Somali, yirmi yıldır devam eden savaş, tekrarlanan insani felaketler, terörizm ve devletsizlikle mücadele etmektedir[1]. Bu sorunlar Somali'de devlet kurumlarının işlevsiz hale gelmesine neden olmuştur. Şu anda devlet inşası aşamasında olan Somali, uluslararası desteğe ihtiyaç duymaktadır. Ancak uluslararası toplum Somali için vaatlerde bulunsa da bu vaatleri gerçekleştirdiği söylenmez. Somalililerin büyük bir kısmı, BM ve Batı devletlerini, Somali'nin gelişmesini istemeyen yeni sömürgeci aktörler olarak görmektedir.

2011 yılından bu yana Somali'de aktif bir aktör haline gelen Türkiye'nin, bu ülkeye yönelik vizyonu oldukça yapıcı bir karaktere sahiptir. Ülkede yaşanan insani dram sonlandırılmaya çalışılırken, gıda krizlerinin tekrar yaşanmaması için de kalıcı çözüm arayışına girişilmiştir Bu minvalde, insani alanda sağlanan büyük desteğin yanında altyapı projelerine hız verildi [2]. 19 Ağustos 2011 tarihinde Başbakan Recep Tayyip Erdoğan geniş heyetle birlikte Somali'yi ziyaret etti. Somali'nin başkenti Mogadişu, dünyanın en tehlikeli yerlerinden biri olduğu algısı yaygın olmasına rağmen Erdoğan şehirdeki mülteci kamplarını ziyaret etmeye cesaret etmiştir. Bu ziyaret, zamanlama açısından çok önemliydi. O dönemde Somali, bir yandan Eş-şebab terör örgütü saldırılarına maruz kalırken, diğer yandan elli yılın en acı kıtlığı ile karşı karşıya kalmaktaydı. BM bu acı insani duruma hiç müdahale edememiş, bunun aksine felaket raporu ve istatistikleri yayınlamakla yetinmişti. Kısacası o dönem Somali izole edilmiş bir ülke konumundaydı.

Başbakan Erdoğan'ın ziyareti Somali için birçok açıdan önemli fırsatlar sunmaktaydı. İlk olarak, Türkiye'den Somali'ye büyük bir insani yardım gelmeye başlamıştır. Bu adım Türkiye'nin Somali'deki varlığı veya daha geniş bir şekilde Türkiye'nin Afrika'daki varlığının ilk adımı olarak değerlendirilebilir. İkincisi, kıtlık etkisi azaldıktan sonra Türkiye, Somali'de kalkınma projeleri uygulamaya başlamıştır. TİKA, Kızılay, AFAD ve DSİ gibi

[1] Abdihakim Aynte, **Türkiye's İncreasing Role in Somalia: an Emerging Donor?** Aljezeera Center for Studies, March 2012, s. 2. http://studies.Aljezeere.net (erişim: 20.09.2017).

[2] Haber Türk, Analiz- Somali 26 yıllık istikrar arayışı http://www.haberturk.com/yerel-haberler/14261604-analiz-somali-26-yillik-istikrar-arayisi (Erişim Tarihi: 3.6.2018).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
devlet kuruluşlar insani yardımın yanında kalıcı projeleri faaliyete geçirmiştir. Aynı şekilde İHH, Beşir Derneği ve Yardım Eli gibi hükümet dışı yardım kuruluşları da benzer projelere imza atmıştır. Bu projeler altyapı çalışmalarından sağlık hizmetlerine, su kuyusu açmadan balıkçılık alanına kadar geniş bir alanı kapsamaktaydı. Üçüncüsü, Türkiye-Somali ticari ilişkileri gelişmeye başlamıştır. Türk Hava yolları Somali'ye uçuş yapan ilk ve tek uluslararası firma olmuştur. Avrupa ve Amerika'da yaşayan Somalililer rahat bir şekilde ülkelerine ziyaret edebilirler. Bir anlamda THY aracığıyla Somali, Dünya ile entegre olmaktadır. Buna ilave olarak, Mogadişu havalimanı ve Mogadişu limanının işletilmesini de Türk şirketler üstlenmiştir. İki ülke arasında artan ticari ilişkiler sonucunda Türkiye'nin Somali'ye yaptığı ihracatı artış göstermiştir. Dördüncü ve konumuz ile yakından ilişkisi olan fırsatı ise, Somali, Türkiye ile diplomatik ilişki kurmuştur ve Türkiye, Somali'ye devlet kurumlarının yerleşmesi konusunda destek olmaktadır. Somali, uzun zaman devam eden iç savaştan çıkmış, yeniden devletleşme sürecinde olan bir ülkedir. Türkiye ise, İslam ülkeleri arasında en güçlü ve en gelişmiş ülke olarak görülmektedir. Böylece, Somali, devlet inşası konusunda Türkiye'yi örnek alabilir.

Türkiye, son yıllarda, iç savaş nedeniyle yıkılan Somali kurumlarını tekrar faaliyete geçirmek için büyük bir çaba sarf etmektedir. Türkiye'nin Somali'deki devlet kurumlarını yeniden inşa etme çabaları farklı alanları da kapsamaktadır. Türkiye'nin Somali'de desteklediği en kilit alanlarından biri güvenlik alanıdır. Güvenlik, Somali'nin en büyük sorununu teşkil etmektedir. Somali'yi güvenlik alanında destekleyen batı donörler Somali'de sonuç getirmeyen yanlış güvenlik stratejileri izlemeye devam etmektedir. Batılı aktörler, yabancı askerlerin Somali'de barış getireceğini düşünmektedirler. AB, ABD ve İngiltere on yıldır sonuç getirmeyen Afrika Birliği Somali Misyonu (AMISON) askerlerine yüksek miktarda para ödemektedirler. Ancak Somali ordusunun yapılanması için finans sağlamakta son derece isteksizdirler. Buna karşı Türkiye, Somali'nin güvenlik sorununun çözülmesi için farklı bir strateji izlemektedir. Türkiye, Somali'de güvenli ve istikrarlı bir ortamın oluşturulmasının ancak Somali'nin ordusu ve polis teşkilatının güçlendirilmesi ile mümkün olacağı görüşündedir. 2012 yılında Türkiye, Somali ordusu ve polisine ülkesinde eğitim vermeye başlamıştır. 2017 yılında, Türkiye, Somali ordusunun eğitilmesi için Mogadişu'da askeri eğitim üssü kurmuştur.

Türkiye-Somali ilişkileri son dönemlerde gündeme gelen bir konudur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İki ülke arasındaki artan ilişkiler, yazarlar, medya ve siyasi çevrelerin ilgisini uyandırmıştır. Türkiye-Somali ilişkileri Osmanlı dönemine kadar geri götürülebilir. Cumhuriyet döneminde, iki ülke arasında çok önemli bir ilişki bulunmamakla birlikte, Türkiye 1979 yılında Mogadişu'da büyükelçi açmış ancak 1991 iç savaşı nedeniyle kapatılmıştır[3]. Türkiye'nin Somali büyükelçiliği 2011 yılında yeniden açılmıştır. 2011 yılından bu yana Türkiye, Somali siyasetinde en önemli aktörlerden biri ve güvenilir bir partner konumuna gelmiştir. Türkiye'nin Somali'de uyguladığı diplomasi, hem gelişmiş Batı ülkelerinden hem de gelişmekte olan doğu ülkelerden çok farklıdır. Türkiye'nin Somali ile olan ilişkisi, yardımlar üzerine kurulmuştur. 19 Eylül 2011'de zamanın Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Somali ziyareti iki ülke arasındaki ilişkinin önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu ziyaret, Somali'nin çok acı kuraklıkla karşı karşıya kaldığı ve dünya'nın sessiz kaldığı zamana denk gelmiştir. Erdoğan'ın ziyareti Somali kaderini de değiştiren bir olay olmuştur. Eski Somali Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmut sözüyle, Erdoğan'ın Somali ziyareti, Somali'deki gelişmeler açısından kesinlikle oyunun kaderini değiştiren bir eylemdi[4]. 2011 sonrasında Somali'de görülen pozitif değişimlerde Türkiye'nin rolü oldukça büyüktür.

Türkiye-Somali ilişkileri ilk olarak düşük politika (low politics) olarak nitelendirilen acil insani yardım ve kalkınma yardımları ile başlamıştır. Daha sonra, buna diplomatik ilişkiler takip etti. Türkiye, Somali siyasi grupları arasında arabuluculuk rolü üstlenerek düşük politikadan yüksek politikaya geçiş yapmıştır. Son olarak Türkiye 1 Eylül 2017'de Somali'de askeri üs açarak, Somali'nin en hassas konusu olan güvenlik alanına dahil olmuştur. Türkiye'nin Somali'deki varlığı, 1998 yılında ortaya konulan Türkiye'nin Afrika açılım politikasından bağımsız değildir. Oysa Somali, Türkiye'nin Afrika'yı giriş kapısı ve açılımın ilk durağını teşkil etmektedir.

---

[3] T.C. Dışişleri Bakanlığı, Türkiye-Somali İlişkileri, http://www.mfa.gov.tr/turkiye-somali-siyasi-iliskileri.tr.mfa (Erişim Tarihi: 10.04.2018).

[4] TIKA (2016) Somali Cumhurbaşkanı ile Görüşmesi. Ayrıca Bkz TRT WORLD Why Turkey Launching a New Military Training Camp in Somalia https://www.trtworld.com/mea/why-is-turkeys-launching-a-new-military-training-camp-in-somalia-326407 (erişim: 12.08.2018)

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

4.1. Türkiye'nin Afrika Açılım Politikası ve Somali'nin Önemi

Türkler'in Afrika ile olan ilişkisi Mısırda kurulan ilk Türk-İslam devleti olan Tolunoğulları'na kadar geri götürülebilir. Ancak, Türkiye-Afrika ilişkisi gerçek anlamda Osmanlı'nın 16. yy.'da kuzey Afrika ve doğu Afrika sahillerine yayılması ile başlamıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan soğuk savaşın sona ermesine kadarki dönemde Türkiye, Afrika kıtası ile düşük seviyede ilişkili bir dış politika izlemiştir. Bu dönemde, soğuk savaşın belirlediği politikalar ve Türkiye'nin siyasi ve ekonomik imkânlarının el vermeyişi nedeniyle Afrika ülkeleriyle olan ilişkiler alt seviyede kalmıştır. Soğuk savaş şartlarının ortadan kalkmasından sonra Türkiye, dış politikasında çok kutuplu sisteme ayak uydurma ihtiyacı duymuştur. Bu bağlamda, Türkiye tarafından 1998 yılında, Afrika açılım politikası çerçevesinde Afrika eylem planı kabul edilmiştir. 2010 yılında Afrika'ya açılım planı tamamlanmış ve bölge ülkeleri işbirliğine geçilmiştir. 2014 yılında taraflar arasındaki işbirliği yerini stratejik ortaklığa bırakmıştır.

Osmanlı'dan bugüne kadar Afrika ile Türkiye ilişkilerin dört aşamadan geçtiğini söyleyebiliriz. **Birinci aşama** Osmanlı'nın 1517 yılında Mısır'ı ele geçirmesi ile başlamış ve 1923 yılına kadar devam etmiştir. Bu dönem içeresinde, Osmanlı kuzey Afrika'nın tümüne ve Sahra altı Afrika'nın bazı bölgelerinde hüküm sürmüştür**. İkinci aşama** ise, 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan 1998 **Afrika Eylem Planının** kabul edilmesine kadar devam etmiştir. Bu aşama, Türkiye'nin Afrika'ya yönelik ilişkilerinin en alt düzeyde olduğu zamandır. **Üçüncü aşaması**, 1998-2011 yılları arasında kalan döneme tekabül etmektedir. Bu dönem, açılım politikası ile Türkiye'nin Afrika'ya yönelik ilgi artmış, ticaret hacminin artırılmasını teminen yeni teşvikler ve tedbirler uygulanmaya başlanmıştır[5]. Bu dönem kendi içeresinde üç ayrı safhadan oluşmaktadır. Birinci safha, 1998 açılım politikasının ortaya koyulmasından 2005 yılı Afrika yılı ilan edilmesine kadarki dönemdir. Bu safhada, Türkiye, Afrika ile olan ilişkisini geliştirmek amacıyla diplomatik alt yapısını kurmak için çok enerji sarf etmiştir. Türkiye, açılım politikasının ikinci safhası olan 2005-2011 döneminde Afrika ile olan ilişkisini derinleştirmiş ve yeni büyükelçilikleri açmıştır. Bunun sayesinde, Türkiye 2008'de Afrika Birliği (AU) ile stratejik partner olmuştur. Aynı yıl içeresinde

[5] T.C. Dışişleri Bakanlığı http://www.mfa.gov.tr/turkiye-afrika-iliskileri.tr.mfa (Erişim Tarihi:13.04.2018).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Afrika-Türkiye işbirliği zirvesi düzenlenmiştir[6]. Açılım politikasının son safhası ise 2011 yılında Türkiye'nin Somali'ye müdahale etmesi olarak değerlendirilebilir. Bu sayede Türkiye, Afrika'da stratejik bir partner ve popular bir aktör haline geldi. 2011 sonrası dönemde, daha önce kabul edilen "Afrika stratejik belgesinin" uygulamaya başlamışıyla, Türkiye'nin Afrika açılımın tamamlandığı ve ilişkilerin her alanda derinleşmeye ve çeşitlenmeye başlandığı, **"Türkiye- Afrika Ortaklığı"** şeklinde tanımlanabilecek **dördüncü döneme** girmiştir. Türkiye ve Afrika Ortaklığının temel amacı şöyle tanımlanmıştır:

- *Afrika kıtasında barış ve istikrarın tesisine katkıda bulunmak;*
- *Afrika ülkelerinin, siyasi, ekonomik ve sosyal kalkınmalarına yardımda bulunmak;*
- *Bu amaçla, insani yardımı yeniden yapılandırmak, güvenlik, kamu diplomasisi ve arabuluculuk alanlarında karşılıksız yardımda bulunmak;*
- *Afrika'nın kaynaklarının Afrikalıları yarar sağlayacak şekilde geliştirilmesine katkı sunmak;*
- *İkili ilişkileri eşit ortaklık ve karşılıklı fayda temelinde geliştirme olarak sıralanabilir*

Son yıllarda Türkiye ile Afrika arasında yapılan üst düzey siyasi temaslar ve diplomatik ilişkiler yoğunluk kazanmıştır. Erdoğan hem başbakanlık dönemi hem de cumhurbaşkanlığı döneminde Afrika ülkelerini ziyaret etmiştir. Buna paralel olarak, Türkiye'nin Afrika'da açtığı büyükelçilik sayısı da artmıştır. 2009 yılında Türkiye'nin Afrika'da bulunan büyükelçilik sayısı 12'deyken 2016 bu sayı 39'a çıktı. Buna karşılık olarak, Afrika devlet başkanlarının Türkiye'yi ziyaretleri arttırmış. 2018 itibarıyla 33 Afrikalı devletin Ankara'da büyükelçiliği bulunmaktadır. Bunun sonucu olarak Afrika ile Türkiye arasındaki ticaret dramatik bir şekilde artış gösterdi. 2003 yılında Türkiye ile Afrika ticaret hacmi 5,4 milyar dolar iken, 2016 yılında bu sayı 17,6 milyar dolara çıktı. THY yolları ise, hâlihazırda Afrika'da 32 ülkede 51

[6] Mehmet Özkan ve Serhat Orakçı*:* "Viewpoint: Turkey As Political Actor in Africa: An Assessment of Turkish Involvement in Somalia", **Journal of Eastern African Studies**, Vol. 9, No.2, s. 344.

noktaya safer düzenlemektedir[7].

Afrika açılım politikası, soğuk savaş sonrası dönemde Türkiye'nin çok kutuplu dünya sistemi içinde etkisini artırma isteği ile yakından alakalıdır. AKP döneminde dış politikanın mimarı sayılabilecek Ahmet Davutoğlu, Stratejik Derinlik eserinde bu durumu şöyle ifade etmektedir: "Bir ülkenin gücü sadece kendi çevresindeki fiili gücü ile değil, değişik havzalarındaki ekonomik, kültürel ve diplomatik etkinliği ile değer bulacaktır. Türkiye küresel bir güç olmak istiyorsa Afrika gibi yerlere daha çok ilgi göstermelidir".[8] Bugün, Türkiye, açılım politikası ile Afrika sahasında faaliyet gösteren önemli aktörlerden biri olmayı başardı. Şüphesiz, Türkiye-Afrika ilişkilerinden bahsedildiği zaman akla ilk gelecek ülke Somali'dir. Türkiye'nin Somali'de varlığını iyi bir şekilde anlamak için Türkiye'nin Somali politikasının değerlendirilmesi gerekmektedir.

2010'larda Somali'de birkaç yıl boyunca yağmur yağmaması ve devam eden çatışmalar, ülkenin en ağır kıtlıkla karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. 25,000 kişinin hayatını kaybettiği bu insani drama BM başta olmak üzere uluslararası toplum, yardım etme konusunda başarısız olmuştur. Türkiye, zamanın Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, 19 Ağustos 2011 tarihinde, dünyanın en tehlikeli yerlerden biri olarak algılanan Mogadişu'ya geniş heyet eşliğinde ziyaret etti. Erdoğan mülteci kapmalarına giderek insanların yaşadığı acıları gördü. Erdoğan ziyareti sonrası, Türkiye'nin resmî ve insani yardım kuruluşları Somali'de yoğun bir yardım kampanyası başlatmıştır. Aynı şekilde, Türkiye, uluslararası topluma Somali'ye yardım edilmesi için çağrıda bulunmuştur. Başbakan Erdoğan BM Genel Kurulu konuşmasını Somali'de yaşanan insani felaketi anlatmıştır. Türk yardımları sonucunda, 2012'de BM Somali'de kuraklığın sona erdiğini açıkladı[9]. Türkiye, Somali'de büyükelçiliğini açarak Somali ile olan ilişkisini daha da geliştirerek kalkınma projelerini uygulamaya başladı. Türkiye tarafından, Somali'de hastaneler, yollar, su kuyuları ve okullar açıldı. Türk firmalar, Mogadişu havalimanı ve liman işletmesini üstlendi.

---

[7] T.C. Dışişleri bakanlığı, Türkiye Afrika İlişkiler http://www.mfa.gov.tr/turkiye-afrika-iliskileri.tr.mfa (Erişim Tarihi:13.04.2018).

[8] Ahmet Davutoğlu, **Stratejik Derinlik: Türkiye'nin Uluslararası Konumu**, 10. Baskı, İstanbul: Küre Yayınları, 2002, s. 208.

[9] BM: Somali'de Kuraklık Bitti https://www.aksam.com.tr/dunya/bm-somalide-kuraklik-bitti--96596h/haber-96596 (Erişim Tarihi: 16.05.2018).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Türkiye, Somali'de kalkınma yardımlarıyla kalmayıp Somali siyasetine aktif katılmaya başladı. Türkiye, farklı Somali siyasi grupları arasında konsensüs sağlanması için onları, Ankara ve İstanbul'da bir araya getirerek arabuluculuk yapmıştır. Dahası, Türkiye Somali devlet kurumlarının yeniden faaliyete geçirilmesi için çok büyük çaba sarf etmektedir. Türkiye, Somali için kritik öneme sahip olan güvenlik, eğitim ve sağlık kurumlarını yeniden inşa etmeye çalışmaktadır. Türkiye'nin Somali'de en fazla önem verdiği alan güvenlik sektörüdür. Son otuz yılda, güvenlik meselesi Somali'nin en büyük sorunu olmuştur. Buna çözüm üretmek için, Türkiye, Somali'de eğitim üssü kurarak, Somali askerlerini eğitmektedir. Eş-şebab terör örgütünün mağlup edilmesi için nitelikli Somali ordusu bulunması şarttır. Somali için önemli olan diğer alanlardan biri sağlık sektörüdür. Türkiye, Somalilerin kendi ülkelerinde ücretsiz ve kaliteli sağlık hizmeti bulmaları için modern hastaneler inşa etmiştir. Recep Tayyip Erdoğan Hastanesi ve Yardımeli Doğum Hastanesi buna birer örnektir. Ayrıca, Türkiye Somali'de eğitim kurumlarını yeniden inşa etmektedir. Klasik okulların yanında sağlık alanında, tarım ve hayvancılık alanında, balıkçılık alanında eğitim veren mesleki okulları da inşa etti. Aynı zamanda, Türkiye tarafından inşa edilen üniversite de faaliyettedir. Bu alanlar, Somali'nin kalkınması için önemlidir.

Ayrıca Türkiye, Somali iç savaşında yıkılan devlet binalarını yeniden inşa etmektedir ve gereken ekipmanı sağlamaktadır. Geçen yıl, Türkiye, Somali'nin senato binasını da inşa ederek hizmete açmıştır. Bu yıl içinde, Somali Parlamento inşasının tamamlanması beklenmektedir. Ayrıca TİKA, Somali Ulaştırma Bakanlığına bağlı faaliyet gösteren Somali Sivil Havacılık ve Meteoroloji Otoritesi (SCAMA) tarafından kullanılmak üzere sivil havacılık uygulamalı eğitim merkezi kurdu.

Türkiye'nin Somali'deki varlığının, arkasındaki en büyük nedeni, ekonomik veya siyasi değildir. Türkiye'nin Somali'ye yardım etmesinin ana nedeni din olsa da bu yardım nedeniyle uluslararası alanda da saygınlık kazanmaktır. Son yıllarda, insani yardım Türk dış politikasının önemli bir aracı haline geldi. Türkiye, kendisini dünyada yükselen bir güç olarak göstermeye çalışmaktadır. Bununla birlikte, AKP yönetimi, eski Osmanlı topraklarına tekrar açılmak ve tekrar Müslüman liderliğini üstelenmek yönünde stratejiler uygulamaktadır. Daha önemlisi, Somali, Afrika ve Ortadoğu'yu birbirine bağlayan önemli bir stratejik konumdadır. Bundan dolayı, Somali, Türkiye'nin

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
Afrika açılımı politikası için önemlidir. Bu nedenlerden dolayı Türkiye Somali ile yakından ilgilenmektedir.

Türkiye, son 7 yılda hiçbir ülkenin Somali'de otuz yılda başaramadığı başarılar elde etti. Bu başarının devam etmesi için, Türkiye Somali'nin iç dinamikleri ve dış ülkelerin ülkedeki faaliyetlerini dikkatli bir şekilde anlaması gerekmektedir. Bazı ülkeler, Türkiye'nin Somali'de yaptığı faaliyetlerden memnun değildir. Bu ülkeler, Somali'nin zafiyetinden yararlanarak Türkiye ile Somali arasında genişleyen ilişkiyi engellemeye çalışabilir.

Somali hükümeti, Türkiye ile olan ilişkisinin daha da geliştirilmesi ve iki ülke arasındaki işbirliğinin yeni alanlara taşınması için çalışmalıdır. Aynı zamanda, Somali hükümeti ve bölgesel yönetimlerin güvenliği ve siyasi istikrarı sağlanmalıdır. Güvenlik şartları iyileştirilmeden kalkınmanın yakalanması mümkün değildir.

Kaynakça

Abdihakim Aynte, **Türkiye's İncreasing Role in Somalia: an Emerging Donor?** Aljezeera Center for Studies, March 2012, s. 2. http://studies.Aljezeere.net (erişim: 20.09.2017).

Haber Türk, Analiz- Somali 26 yıllık istikrar arayışı http://www.haberturk.com/yerel-haberler/14261604-analiz-somali-26-yillik-istikrar-arayisi (Erişim Tarihi: 3.6.2018).

T.C. Dışişleri Bakanlığı, Türkiye-Somali İlişkileri, http://www.mfa.gov.tr/turkiye-somali-siyasi-iliskileri.tr.mfa (Erişim Tarihi: 10.04.2018).

TIKA (2016) Somali Cumhurbaşkanı ile Görüşmesi. Ayrıca Bkz TRT WORLD Why Turkey Launching a New Military Training Camp in Somalia https://www.trtworld.com/mea/why-is-turkeys-launching-a-new-military-training-camp-in-somalia-326407

T.C. Dışişleri Bakanlığı http://www.mfa.gov.tr/turkiye-afrika-iliskileri.tr.mfa (Erişim Tarihi:13.04.2018).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Mehmet Özkan ve Serhat Orakçı: "Viewpoint: Turkey As Political Actor in Africa: An Assessment of Turkish Involvement in Somalia", **Journal of Eastern African Studies**, Vol. 9, No.2, s. 344.

T.C. Dışişleri bakanlığı, Türkiye Afrika İlişkiler http://www.mfa.gov.tr/turkiye-afrika-iliskileri.tr.mfa (Erişim Tarihi:13.04.2018).

Ahmet Davutoğlu, **Stratejik Derinlik: Türkiye'nin Uluslararası Konumu**, 10. Baskı, İstanbul: Küre Yayınları, 2002, s. 208.

BM: Somali'de Kuraklık Bitti https://www.aksam.com.tr/dunya/bm-somalide-kuraklik-bitti--96596h/haber-96596 (Erişim Tarihi: 16.05.2018).

Summary

After dissolution of USSR in 1991 the World order had been started to change. With the resul of the changing power balance, civil war was emerged in many countries. Somali civil war became one of the longest sivil war in the recent history. Due to prolonged civil war, Somali lost law and order. Recently, Somali is trying to re-establish govermental institutions of the country. However, Somali is needed international support to bring it's public institutions functional again. İn accordance with this purpose, Turkey is supporting Somali in different sides. The last 7 years Turkey's various aid toward Somalia has became important research field in the international relation studies. This study will try to provide iforormation about Turkish-Somali relations with focus on the Turkey's efforts to bring Somali public institutions.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ FACULTY OF POLITICAL SCIENCE